

فهرست گزیده مقاله‌های مرتبط با مطالعات ایران‌شناسی که در سال گذشته به چاپ رسیده به قرار زیر است:

آینه پژوهش، سال چهاردهم، شماره ۴، مهر و آبان ۱۳۸۲
رستگار، پرویز. «ری باستان در ری باستان»، ص ۴۳-۵۸.

ایران‌شناخت، شماره ۲۰ و ۲۱، پاییز و زمستان ۱۳۸۱
احمد، روزی. «بزرگداشت نوروز»، ص ۲۸۱-۳۰۲.
برجیان، حبیب. «سلسله انتشارات تاریخ هخامنشی در هلند»، ص ۳۱۱-۳۲۸.
زرین‌کوب، روزبه. «استمرار هویت ایرانی در عصر باستان»، ص ۱۹۵-۲۱۲.
سلماسی‌زاده، محمد. «جنبش بابک خرم‌دین و پیامدهای سیاسی، اجتماعی آن»، ص ۱۱۵-۱۵۸.

بخارا، شماره ۲۲، مهر و آبان ۱۳۸۲
آموزگار، زاله. «جادوی سخن در اساطیر ایران»، ص ۳۳-۴۵.

زبان و ادب (مجله دانشکده ادبیات فارسی و زبانهای خارجی دانشگاه علامه طباطبائی)، سال ششم، شماره ۱۷، بهار و تابستان ۱۳۸۲
حسینی، سید محمد. «تأثیر شیوه‌های کشورداری ایرانیان (پیش از اسلام روزگار ساسانی)»، ص ۱۹۰-۲۱۷.

فروهر، شماره ۳۹۸، مرداد و شهریور ۱۳۸۲
برنجیان، شاپوررضا. «بن‌مایه‌های پند و اندرز»، ص ۱۳-۲۰.
سالم، احمدرضا. «نیسابور و آتش برزین»، ص ۱۶-۲۹.

کتاب ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۶۸، خرداد ۱۳۸۲
«جست‌وجو در سنت ادبی ایران باستان: گفت‌وگو با دکتر بدرالزمان قریب»، ص ۴-۱۷.

- کتاب ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۶۹، تیر ۱۳۸۲
اسماعیل پور، ابوالقاسم. «چشم‌اندازهای نقد اسطوره‌ای»، ص ۲۲-۳۳.
جوکار، منوچهر. «شاهنامه، ملحه یا حماسه»، ص ۵۶-۶۹.
هانوی، ویلیام ل. «آناهیتا و اسکندر»، ترجمه افسانه منفرد، ص ۷۹-۷۰.
کتاب ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۷۰، مرداد ۱۳۸۲
فتوحی، محمود. «زبان فارسی و ایران‌شناسی در بلگراد»، ص ۱۴۲-۱۴۵.
کتاب ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۷۳، آبان ۱۳۸۲
حمیدیان، سعید. «تضاد علائق در شاهنامه»، ص ۳۳-۳۰.
کتاب ماه دین، شماره ۶۰ و ۶۱، مهر و آبان ۱۳۸۱
الیاده، میرجا. «نگاهی کوتاه بر واقعیت تاریخی و پیامهای آسمانی زرتشت»، ترجمه حسین حیدری، ص ۴۶-۵۳.
گویش‌شناسی (ضمیمه نامه فرهنگستان)، شماره ۱، تیر ۱۳۸۲
رضائی باغبیدی، حسن. «شیرازی باستان»، ص ۳۲-۴۰.
مجله باستان‌شناسی و تاریخ، سال شانزدهم، شماره ۳۲، بهار و تابستان ۱۳۸۱
تردی‌پو، میشل. «اردوایران‌نامگ و معادشناسی یونانی»، ترجمه ع. روح‌بخشان، ص ۵۲-۵۷.
ملکزاده، مهرداد. «پایان نبرد پنج‌ساله ماد و لودیه و خورشیدگردنگی ۵۸۵ ق م»، ص ۲۴-۳.
مجله باستان‌شناسی و تاریخ، سال هفدهم، شماره ۳۳، پاییز و زمستان ۱۳۸۱
شهبازی، ع. ش. «جنگهای اردشیر پاپکان و رومیان»، ص ۳۷-۳۴.
مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ۱۳۶ و ۱۳۷، بهار و تابستان ۱۳۸۱
اسماعیل پور، ابوالقاسم. «بررسی تطبیقی دیباجهٔ مثنوی معنوی و اشعار گنوسی مانوی»، ص ۱۷۱-۱۹۰.
مظفری، علیرضا. «فرضیه‌ای در باب همانندیهای آناهیتا و معشوق شاعران ایرانی»، ص ۱۰۰-۸۳.
مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ۱۳۸ و ۱۳۹، پاییز و زمستان ۱۳۸۱
پناه‌پور، یکتا. «بررسی فرضیهٔ کاهش رسایی در هجای زبان پهلوی»، ص ۷۲۵-۷۳۲.
مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ۱۴۰، بهار ۱۳۸۲
زمردیان، رضا. «نقش گویشها در کمک به از میان بردن ابهامات واژگان متون کهن فارسی دری»، ص ۳۹-۶۲.
شفق، اسماعیل. «پادشاهان هخامنشی در تورات»، ص ۲۱۷-۲۳۴.
مجله علمی پژوهشی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، شماره ۱۶۱، بهار ۱۳۸۱
حاجی‌بابایی، احمد. «ساسانیان و جاده ابریشم»، ص ۴۲۱-۴۴۳.
قادری، تیمور. «دایرة‌المعارف و پندنامهٔ مزدیسنی»، ص ۳۰۳-۳۱۳.

- اذکائی، پرویز. «حقیقت امر اساطیر بین‌النهرینی یونس»، ص ۱۴-۱.
- اسماعیل‌پور، ابوالقاسم. «اشعار پارسی به شیوه آثار منظوم»، ص ۵۶-۱۵.
- انصاری، شهره. «اسیرغم: آیینۀ امشاسپندان»، ص ۷۰-۵۷.
- بهبهائی، امید. «کشف متون ایرانی در تورفان چین و...»، ص ۸۲-۷۱.
- رادفر، ابوالقاسم. «سر ویلیام جوزپدر پژوهشهای ایران‌شناسی در انگلستان»، ص ۹۴-۸۳.
- رستگار فسائی، منصور. «بیکرگردانی در اساطیر»، ص ۱۱۶-۹۵.
- قادری، تیمور. «گفتار راستین دانایان در دایرةالمعارف اخلاق ایرانی...»، ص ۱۲۸-۱۱۷.
- محسنی، ناصر. «چگونگی انتقال پیشه فرهنگی ایران باستان به دوره اسلامی»، ص ۱۵۲-۱۲۹.
- نیکنام، حسین‌میرزا و محمدرضا صرفی. «پیشگویی در شاهنامه»، ص ۱۷۱-۱۵۳.

مجله مطالعات ایرانی، شماره ۳، بهار ۱۳۸۲

- برومند سعید، جواد. «ریشه‌شناسی واژه کرمان»، ص ۴۲-۲۳.
- رادفر، ابوالقاسم. «غارهای اجانتا»، ص ۵۲-۴۳.
- طیبی، سیدمحمد. «تاریخ‌نگاری در ایران باستان»، ص ۸۸-۷۵.
- فرخ‌نیا، مهیندخت. «ستاره باران»، ص ۱۲۴-۱۱۵.
- قادری، تیمور. «اخلاق ایرانی به روایت متون پهلوی»، ص ۱۳۸-۱۲۵.
- محسنی‌نیا، ناصر. «وجوه غلبه و استیلای فرهنگی ایرانیان»، ص ۱۶۶-۱۳۹.
- واحددوست، مهوش. «اسطوره‌های ایران باستان، باورهای کودکی...»، ص ۱۸۶-۱۶۷.
- S. Vafadari, "Who Was Dastoor Jamasb of Kerman?", pp. 187-207.

مجله مطالعات ایرانی، شماره ۴، پاییز ۱۳۸۲

- اسماعیل‌پور، ابوالقاسم. «درنمایه‌های اساطیری نوزدهم»، ص ۱۶-۱.
- برومند سعید، جواد. «نوشیاد»، ص ۴۰-۱۷.
- بهبهائی، امید. «روح زنده کیست؟» (بررسی یکی از اسطوره‌های آفرینش مانوی)، ص ۵۲-۴۱.
- جعفری، محمود. «اسب و باران‌سازی در اساطیر ایران باستان»، ص ۶۰-۵۳.
- رستمی‌نسب، عباسعلی. «زرتشت و تربیت»، ص ۷۴-۶۱.
- قادری، تیمور. «پندهای نخستین دانایان در دایرةالمعارف مزدیسنی»، ص ۱۶۸-۱۵۵.
- قلعه‌خانی، گلناز. «خورشید در اوستا، در متون دوره میانه و در هند»، ص ۱۹۴-۱۶۹.
- موسی‌پور، نعمت‌الله. «آموزه‌های مدیریتی مینوی خرد»، ص ۲۴۰-۲۱۹.

مطالعات صنی، سال چهارم، پاییز ۱۳۸۱

- نیکنام، کوروش. «زرتشتیان ایران»، ص ۱۸۱-۱۴۷.

معارف، شماره ۵۶، مرداد-آبان ۱۳۸۱

- کلنز، زان. «اوستا»، ترجمه عسکر بهرامی، ص ۱۸۴-۱۵۸.

صعarf، شماره ۵۸، فروردین- تیر ۱۳۸۲

دریایی، تورج. «کاوه آهنگر: صنعتگری هند و ایرانی؟»، ترجمه عسکر بهرامی، ص ۸۴-۷۴.
زوندزمان، ورنر. «دوشیزه کردار نیک»، ترجمه آرمان (رحمان) بختیاری، ص ۱۵۷-۱۴۰.

نامه انجمن، سال دوم، شماره ۴، شماره پیاپی ۸، زمستان ۱۳۸۱

ذاکری، مصطفی. «ریشه‌شناسی اصطلاحات شطرنج (۱)»، ص ۳۸-۲۲.

رضازاده ملک، رحیم. «تویم و خشوری (گاهشماری قمری دوران ساسانی) (۱)»، ص ۱۴۷-۱۱۹.
شعبانی، رضا. «جندی‌شایور و سهم آن در انتقال علوم به جهان اسلام (۱)»، ص ۹۸-۱۰۹.

نامه انجمن، سال سوم، شماره ۱، شماره پیاپی ۹، بهار ۱۳۸۲

ذاکری، مصطفی. «ریشه‌شناسی اصطلاحات شطرنج (۲)»، ص ۱۲۴-۹۷.

رضازاده ملک، رحیم. «تویم و خشوری (۲)»، ص ۹۶-۷۵.

شعبانی، رضا. «جندی‌شایور و سهم آن در انتقال علوم به جهان اسلام (۲)»، ص ۱۴۸-۱۲۵.

نامه بهارستان، سال سوم، شماره ۱، دفتر ۵، بهار و تابستان ۱۳۸۱

مزدایور، کتابون. «پژن‌نوشته‌های کهن»، ص ۲۵۸-۲۵۳.

نامه پارسی، سال هفتم، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۱

خالقی مطلق، جلال. «بیزن شاهنامه کیست و نهاد تاریخی او چیست؟»، ترجمه حبیب برجیان، ص ۱۸۹-۱۸۵.

میرفخرایی، مهشید. «دادستان دینی: پرسشهای ۵۱ و ۵۲»، ص ۷۳-۶۹.

نیولی، گرادو. «یاد ایران‌شناس برجسته، ایلیا گرشویچ»، ترجمه بهمن مرادیان، ص ۱۱۶-۱۹۱.

نامه پارسی، سال هشتم، شماره ۱، بهار ۱۳۸۲

لنتس، ولگانگ. «چند اصطلاح به کار رفته در فارسی میانه در ارتباط با عناصر آرامی»، ترجمه فاطمه جدلی، ص ۱۰-۵.

منصوری، یدالله. «اصطلاح azāitī در گاهان»، ص ۱۶-۱۱.

میربابایف، عزیز. «تحول تاریخی زبانهای ایرانی در منطقه هندوکش شرقی»، ص ۲۶-۱۷.

نامه پارسی، سال هشتم، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۲

تلفظ، کامران. «ایران‌شناسی در آمریکا...»، ص ۷۸-۶۱.

جمال‌الدین، محمد السعید. «شاهنامه و ادبیات عرب»، ص ۱۵۶-۱۳۱.

نامه فرهنگستان، شماره ۲۰، آذر ۱۳۸۱

تفضلی، احمد. «دو واژه سغدی در اسناد کوه مغ»، ترجمه محمد شکر فومشی، ص ۱۹۴-۱۹۲.

رضائی باغ‌پیدی، حسن. «روابط متقابل زبانهای ایرانی و هندی باستان و میانه»، ص ۷۵-۶۵.

زرتشاس، زهره. «القاب زبان اشرفی در نوشته‌های سغدی»، ص ۸۴-۷۶.

ملکزاده، مهرداد. «سرزمین پریان در خاک مادستان»، ص ۱۹۱-۱۴۷.

نامه فرهنگستان، شماره ۲۱، تیر ۱۳۸۲

ابریشمی، محمدحسن. «پروهشی در باب القاب تهمورت (زیناوند، دیویند، دیباوند، زیباوند)»، ص ۱۹۳-۲۰۵.

بهیانی، امید. «واژه سغدی (ə)βδēnē و رابطه آن با 'آیین' و 'آیینه' در زبان فارسی»، ص ۱۸۴-۱۹۲.

زرشناس، زهره. «واژه‌های از میان‌رودان»، ص ۱۸۳-۱۷۹.

قادری، تیمور. «پنجاه گفتار از دینکرد ششم، دایرة‌المعارف اخلاق ایرانی»، ص ۲۱۸-۲۰۶.

هستی، شماره ۱۴، تابستان ۱۳۸۲

بویس، مری. «دربارۀ میترا (میترا) سرور آتش»، ترجمۀ علی‌اصغر میرزایی، ص ۹۷-۸۹.

هفت آسمان، شماره ۱۶، زمستان ۱۳۸۱

ضیایی، سیدمهداد و ژیلای تقی‌زاده. «افسانه‌های آفرینش»، ص ۲۳۲-۲۲۷.

هفت آسمان، شماره ۱۸، تابستان ۱۳۸۲

جنولی [نیولی]، گرادو. «آیین زروان»، ترجمۀ علیرضا شجاعی، ص ۲۲۹-۲۲۷.

هفت آسمان، شماره ۱۹، پاییز ۱۳۸۲

جنولی [نیولی]، گرادو. «آیین میترا»، ترجمۀ علیرضا شجاعی، ص ۱۰۲-۹۵.

یافته‌نو، شماره ۵ و ۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۱ (لرستان)

کریمیان، غلامرضا. «واژگان کهن پهلوی در گویش لری خرم‌آبادی»، ص ۲۳۰-۲۰۷.

مرکز نشر دانشگاهی منتشر کرده است:

مجلهٔ زبان‌شناسی

سال هجدهم، شمارهٔ دوم، پاییز و زمستان ۱۳۸۲ (پیاپی ۳۶)

مقاله‌های این شماره:

فهلویات شیخ صفی‌الدین اردبیلی / علی‌اشرف صادقی

مبارافزودها: بدل یا معترضه؟ / مجید باغینی‌پور

کاربردشناسی جمله‌های پرسشی در زبان فارسی / والی رضایی

بررسی عوامل درون‌زبانی مهجورشدگی واژه‌ها در مطبوعات / بشیر جم

برخی ویژگیهای واجی، ساخت‌واژه‌ای، و نحوی گویش اورامی (گونهٔ شهر باوه) / شهرام نقش‌بندی

مسئلهٔ ترجمه ماشینی (انگلیسی - فارسی) / طیبه موسوی میانگاه

دیدگاه‌های آواشناختی خواجه نصیرالدین طوسی از خلال کتاب معیار‌الاعتبار / دکتر رضا زمردیان

مرکز نشر دانشگاهی منتشر می‌کند:

پژوهشهای ایران‌شناختی

مجموعه مطالعات ایرانی-زبان آلمانی

سال دوم، شماره اول و دوم، ۱۳۸۲

Eine Zeitschrift aus dem Iran-Universitätsverlag:

IRANISTIK

Deutschsprachige Zeitschrift für iranistische Studien

2. Jahrgang, Heft 1 & 2/2003-2004

Paul Tedesco, einer der Pioniere iranistischer Turfanforschung/

Rüdiger Schmitt

Die Hauptstadt des Perserreiches unter den Achaimeniden. Ständiger

Regierungssitz oder ein „Herrscher auf Achse“?/Jakob Seibert

Zeitgenössische persische Lyrik im Überblick (1920-1980)/

Touradj Rahnema

Die sozialökonomische Dimension des Analphabetismus in Iran/

Gerald Grämmer

Die Glyptik von Šahr-e Sukteh: Interne Chronologie und externe Beziehungen während des 3. Jahrtausends v.u.Z./Susanne Baghestani

Das Überleben eines sehr alten persischen Titels Zentral Asiens/

Touraj Daryaei

Die Yezidi: Ihr Glauben, ihr Traditionen und ihr soziales System/

Khalil Rashow

Die Veränderung der Quantität der Vokale im Persischen und die Umformung des Metrums in zeitgenössischen Gedichten/Abolhassan Nadjafi

Metrum und Rhythmus in der persischen Volksdichtung/

Omid Tabibzadeh

Hâfis' Selbstverständnis und das Verständnis der anderen/Thomas Ogger

Die Taubenhäuser von Iran/ Morteza Farhadi

- G. Vogelsang-Eastwood, "The Clothing of the 'Shami Price'," *Persica* XVI (2000): 31-48.
- W. Vogelsang, "The Sixteen Lands of Videvdāt I. A'iryān^{em} Vaêjah and the Homeland of the Iranians," *Persica* XVI (2000): 49-66.
- E. Albrile, "Zurwān sulla luna: Aspetti della gnosi aramaico-iranica," *Rivista degli Studi Orientali* LXXV/1-4 (2001): 27-54.
- J. Josephson, "Remarks on the Pahlavi Version of the Gāthās," *Studia Iranica* 32/1 (2003): 7-34.
- R. Gyselen, "Dīwān et 'Trésorerie' Sassanides: premières attestations sigillographiques," *Studia Iranica* 32/1 (2003): 123-126.
- É. De la Vaissière et P. Riboud, "Les Livres des Sogdiens (avec une note additionnelle par F. Grenet)," *Studia Iranica* 32/1 (2003): 127-136.
- N. Garsoïan, "Le Guerrier des Seigneurs," *Studia Iranica* 32/2 (2003): 177-181.
- P. Lurje, "The Element *-kaθ/-kand* in the Place-names of Transoxiana," *Studia Iranica* 32/2 (2003): 185-212.

- I. Yakubovich, "Nugae Sogdicae," *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 65/3 (2002): 544-549.
- R. Zadok, "The Ethno-linguistic Character of Northwestern Iran and Kurdistan in the Neo-Assyrian Period," *Iran (Journal of the British Institute of Persian Studies)* XL (2002): 89-152.
- D. Kennet, "Sasanian Pottery in Southern Iran and Eastern Arabia," *Iran* XL (2002): 153-162.
- J. Reade, "The Early Iranian Stone 'Weights' and an Unpublished Sumerian Foundation Deposit," *Iran* XL (2002): 249-256.
- J. Seibert, "Unterwegs auf den Straßen Persiens zur Zeit der Achämeniden," *Iranistik (Deutschsprachige Zeitschrift für iranistische Studien)* 1/1 (2002): 7-40.
- S. Shaked, "Manichaean Incantation Bowls in Syria," *Jerusalem Studies in Arabic and Islam* 24 (2000): 58-92.
- J. Kelens, "Zoroastre dans l'histoire ou dans le myth? A propos du dernier livre de Gherardo Gnoli," *Journal Asiatique* 289/2 (2001): 171-184.
- Ph. Gignoux, "L'apport scientifique des chrétiens syriaques à l'Iran sassanide," *Journal Asiatique* 289/2 (2001): 217-236.
- S.W. Jamison, "An Anagram in the *Gāthās*: *Yasna* 51. 4-5," *Journal of the American Oriental Society* 122/2 (2002): 287-289.
- A. Lubotsky, "The Indo-Iranian Word for 'Shank, Shin'," *Journal of the American Oriental Society* 122/2 (2002): 318-324.
- P.O. Skjærvø, "Ahura Mazda and Ārmaiti, Heaven and Earth, in the Old Avesta," *Journal of the American Oriental Society* 122/2 (2002): 399-410.
- G. Thompson, "Ādhrigu and drigu: On the Semantics of an Old Indo-Iranian Word," *Journal of the American Oriental Society* 122/2 (2002): 411-418.
- T.W. Greenwood, "Sasanian Echoes and Apocalyptic Expectations: A Re-evaluation of the Armenian History Attributed to Sebeos," *Le Muséon* 115/3-4: 323-398.
- C.-C. Kappler, "Regard sur une sortie hors du monde: la mort sans mort de Key Khosrow selon Ferdowsi," *Luqmān* 37 (2002-2003): 11-32.

Recently Published Articles on Iranian Studies

- M.C. Casaburi, "Calendrical Luna Phenomena and their Interpretation According to Neo Assyrian Sources," *Annali* 60-61 (2000-2001): 9-58.
- G. Giovinozzo, "Les Indiens à Suse," *Annali* 60-61 (2000-2001): 59-76.
- M. Vitalone, "Origin and Contents of Zoroastrian Religions Literature in New Persia," *Annali* 60-61 (2000-2001): 149-160.
- B. Cerasetti, "A Geographic Information System for Ancient Marjiana," *Annali* 60-61 (2000-2001): 197-214.
- G. Barbera, "Marginal Notes on A Dictionary of Tocharian B," *Annali* 60-61 (2000-2001): 495-508.
- R. Bernbeck, "Forschungsperspektiven für das Iranische Neolithikum," *Archäologische Mitteilungen aus Iran und Turan* 33 (2002): 1-18.
- G. Mansfeld, "Die 'Königsgräber' von Alaca Höyük und ihre Beziehungen nach Kaukasien," *Archäologische Mitteilungen aus Iran und Turan* 33 (2002): 19-62.
- N. Avanesova, Š. Šajdullaev, A. Ėrkulov, "Džam - ein neuer bronzzeitlicher Fundort in der Sogdiana," *Archäologische Mitteilungen aus Iran und Turan* 33 (2002): 63-74.
- R. Schmitt, "Eine weitere Alabaster-Vase mit Artaxerxes-Inschrift," *Archäologische Mitteilungen aus Iran und Turan* 33 (2002): 191-202.
- O. Hampe, "Das okapi von Persepolis-erstes Dokument von *Okapia johnstoni* (Artiodactyla: Giraffidae)," *Archäologische Mitteilungen aus Iran und Turan* 33 (2002): 203-218.
- A. Tourovets, "Nouvelles propositions et problèmes relatifs à l'identification des délégations de l'escalier de l'Apadana," *Archäologische Mitteilungen aus Iran und Turan* 33 (2002): 219-256.

a similar function. The essay also suggests that other names for months in Achaemenid calendar have a religious meaning, but some of the names belong to well-known gods such as Mithra and other names belong to unidentified gods of the Persians.

Fundamentals of Manichaeism

M. Shokri Foumeshi

This detailed article reviews the basic tenets of Manichaeism, based on the Gnostic Nag Hammadi texts, specifically the *Apocalypse of Adam*; the *Gospel of the Egyptians*; the *Apocryphon of John*; the *Gospel of Thomas*; and the *Gospel of Truth*, as well as the *New Testament*. The study of Gnostic documents from the Near East and North Africa emphasizes the influence from the West. The essay aims to demonstrate that the Iranian element in Manichaeism is secondary, and that Mani, as he himself claimed, was the follower and apostle of Jesus Christ and the promised Paraclete.

پروہ شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
مرکز اعلیٰ تعلیم و تحقیق
پتال جامع علوم انسانی